

Projektnamn: Hållbart resande i Örebroregionen

Programområde: Östra Mellansverige

Ärende ID: 20201162

Sammanfattande beskrivning

Det övergripande målet för projektet är att andelen hållbara persontransporter i företag och organisationer i Örebroregionen ska öka för att det ska bli minskade koldioxidutsläpp i regionen och för att den hållbara tillväxten ska öka. Projektmålet är att skapa ett regionalt samordnat effektivt arbete med hållbart resande i företag och organisationer både på en strategisk och operativ nivå. Detta ska ske genom att skapa en plattform för hållbart resande. Plattformen ska vara grunden till spridning av information och resultat samt kunskapshöjning av hållbart resande. Målen ska uppnås genom de aktiviteter som är planerade i projektet. Bl. a olika åtgärder inom mobility management som kopplar an till företags och organisationers arbetspendling och tjänsteresor. Undersöka hur arbete med metodutveckling inom mobility management åtgärder kan förbättra hårda investeringar. Näringslivets medverkan sker då målgruppen är anställda hos deltagande organisationer och företag. Resultat och effekt av projektet är minskning av koldioxidutsläpp från arbetspendling och tjänsteresor som ska bidra till att regionala målen kring kollektivtrafikens marknadsdel uppnås.

Bakgrund och omvärld

Bakgrund

Transporterna står för en stor del andel av utsläppen av koldioxid i Örebroregionen, över 37 procent. Trenden går också mot ökat antal fordon och ökat trafikarbete på det statliga vägnätet. Samhället måste bli mer transportsnålt och de transporter som görs måste vara mer effektiva och med mindre utsläpp. Att stärka resandet är också av stor betydelse för att stärka Örebroregionen som arbetsmarknadsregion och skapa hållbar tillväxt.

I både Örebroregionens energi- och klimatprogram och i den regionala utvecklingsstrategin finns mål kring hållbart resande, bl. a att 25 procent av arbetspendlingen ska ske med kollektivtrafik. Idag sker endast 13 procent av arbetsresorna med kollektivtrafik. Vidare har Region Örebro län regeringens uppdrag att ta fram en regional länstransportplan för fördelning av medel till investeringar och förbättringsåtgärder inom infrastrukturområdet. Örebro läns

transportplan 2014-2025 omfattar åtgärder för drygt en miljard kronor fördelat på större vägprojekt, gång- och cykelvägar, förbättring av busshållplatser och statlig medfinansiering till länets kommuner. Region Örebro län har också antagit en regional cykelplan med målsättning att bidra till ökad andel cykelresor och utbyggnaden av cykelinfrastruktur.

För att undersöka hur biltrafiken i Örebroregionen ska minska till förmån för resande med gång, cykel och kollektivtrafik genomförde Region Örebro län 1 augusti 2015 – 31 mars 2016 en förstudie kring hållbart resande. Förstudien resulterade i en handlingsplan för effektiva och genomförbara åtgärder för hållbart resande som passar regionens aktörer. Utifrån förstudien planerar Region Örebro län att tillsätta en tjänst som utvecklingsledare för hållbart resande från 2017. Denna tjänst ska finansieras med egna medel för att få långsiktighet i arbetet.

Idag är kvinnorna kraftigt överrepresenterade bland dem som reser med kollektivtrafiken och män är överrepresenterade bland dem som reser med bil. En bidragande orsak till detta är att samhället under lång tid har planerats med bilen som norm och bilen har kommit att markera makt och status. Att resa kollektivt innebär mer vardagsmotion jämfört att resa med bil. Vid cykling och gång ökar vardagsmotionen rejält. Flera stora hälsostudier visar att vardagsmotionen är av stor betydelse för hälsan. En attraktiv kollektivtrafik samt cykel- och gångmöjligheter är kanske den viktigaste satsningen när det gäller transportsystemets klimatpåverkan. När det gäller den samlade klimatpåverkan som sker i samhället så bedöms den största potentialen till energieffektivisering finnas inom transportsystemet. Att prioritera kollektivtrafiken är viktigt för de grupper som saknar bil och som är hänvisade till kollektivtrafiken.

Omvärd och samverkan

Under förstudien höll regionen kontakt med andra aktörer som jobbade med liknande satsningar, ex Länsstyrelsen Uppsala län, Karlstad kommun, Region Jönköpings län samt Region Gävleborg. Kontakterna har varit mycket värdefull och parterna avser att fortsätta med regelbundna möten och utbyte av information och erfarenheter. Även andra regionala aktörer som arbetar med frågorna nationellt kommer att bjudas in. Projektet har koppling till Knuffa resan rätt, som drivs av Eskilstuna kommun, genom att personal från Region Örebro län kommer att ingå i projektets referensgrupp.

I juli släppte gröna bilister boken Hållbar mobilitet från Umeå till Malmö av Fredrik Holm, Karlstad Universitetet. Boken beskriver hur man i ett tjugotal kommuner valt att arbeta för att öka alla invånares möjlighet till hållbart resande. Referenser och erfarenheter beskrivna i boken kan bli en god inspirationskälla för arbetet i projektet.

Personal som arbetar med Region Örebro läns egna resor deltar också sedan många år tillbaka i ett nätverk med andra regioner och landsting kring hållbara tjänsteresor och arbetsresor. Därifrån kan många idéer och tips tas samtidigt som erfarenheter från detta projekt kan spridas.

Koppling till det lokala näringslivet

Representanterna för privata och offentliga arbetsplatser som intervjuades inom förstudien ser många fördelar och nyttor med att få fler att resa hållbart till och från arbetet och i tjänsten, och de ser positivt på idén om ett regionalt samordnat arbete för att uppnå detta.

Ur deras perspektiv handlar det om att vara en attraktiv arbetsplats, att kunna fortsätta att växa och attrahera rätt kompetens, att effektivisera arbetet, att få friskare medarbetare och att bidra till en mer hållbar klimatutveckling.

Vidare ser de utbudet av kollektivtrafik som viktigt, både för pendlings- och tjänsteresor, till exempel att man kan utnyttja restiden mer effektivt genom att man kan arbeta på buss eller tåg jämfört med när man kör bil. Man ser även fördelar med distansteknik så att man kan resa mindre. De privata arbetsplatserna ser gärna färdiga koncept som de kan ta till sig utan att behöva lägga ner så mycket egen tid. De medverkar gärna i erfarenhetsutbyte och några har uttryckligen sagt att de gärna vill dela med sig av sina erfarenheter.

Företag och offentliga arbetsplatser ser att en regional mobilitetssamverkan skulle kunna bidra till:

- Att man blir en större, gemensam och starkare kraft som kan lobba och arbeta tillsammans än om varje verksamhet arbetar enskilt med dessa frågor.
- Att skapa en plattform där aktörerna kan dela erfarenheter och kunskap och ta del av varandras idéer, där man delar på arbete, tid och kompetens.
- Att få hjälp att bli en tillgänglig arbetsgivare, det ska inte vara nödvändigt att man har en bil.

Att lätt kunna haka på framtagna koncept, t ex testresenärer, testa elcykel.

Mål och resultat

Mål

Övergripande mål

Det övergripande målet är att andelen hållbara persontransporter i företag och organisationer i Örebroregionen ska öka för att det ska bli minskade koldioxidutsläpp i regionen och för att den hållbara tillväxten ska öka.

Projekt mål

Skapa ett regionalt samordnat effektivt arbete med hållbart resande i företag och organisationer både på en strategisk och operativ nivå.

Delmål

Efter genomfört projekt ska följande delmål ha uppnåtts:

- Ett nätverk för hållbara transporter för erfarenhetsutbyte och operativt arbete har etablerats för kommuner, företag och andra viktiga aktörer.
- En verktygslåda för reserådgivning finns framtagen samt arbete med reserådgivning har genomförts i 15 företag och organisationer.
- Tre stycken prova-på-kampanjer riktade mot företag och organisationer och deras anställda har genomförts i de områden som har god kollektivtrafik och goda cykel- och gångmöjligheter. - Insatsåtgärder för hållbart resande i anslutning till minst ett objekt i länstransportplanen har genomförts.
- En kampanj med fokus på att få över vanebilister som arbetspendlar till hållbara transportslag har genomförts i Örebro kommun som är den största in och utpendlingskommunen i regionen och den kommun där flest korta onödiga resor sker idag samtidigt som cykel- och kollektivtrafikmöjligheterna är goda.
- Kampanjen Cykelvänlig arbetsplats har genomförts i två omgångar med företag och organisationer samt deras anställda som målgrupp. Delmålen är valda för att de tillsammans leder till att projektmålet kan uppnås.

Målgrupper

Projektets inriktning blir att arbeta med Region Örebro läns, kommunernas samt 5-10 större företags och organisationers egna tjänsteresor och de anställdas arbetspendling. Lämpliga åtgärder och aktiviteter att genomföra finns framtagna i handlingsplanen.

Projektets primära målgrupp är anställda på deltagande kommuner och företag. Sekundär målgrupp är andra företag och organisationer i Örebroregionen som inte aktivt deltar i projektet men som kan inspireras och ha nytta av goda exempel från projektet samt närstående till dem som deltar och som ändå kan bli berörda.

En annan sekundär målgrupp är andra regionala aktörer som arbetar med hållbart resande och regional utveckling.

Förväntat resultat vid projektavslut

Förväntat resultat vid projektsavslut är att det i deltagande företag och organisationer sker en:

- Minskning av koldioxidutsläpp från tjänsteresor och arbetspendling.
- Ökning av antalet anställda som går, cyklar och åker kollektivtrafik till arbetet och vid tjänsteresor.
- Ökning av användningen av distans- och IT-teknik istället för faktiska arbets- och tjänsteresor.

Arbetsresor och tjänsteresor som genomförs i länet är mer jämställda i och med att lika många män som kvinnor använder kollektivtrafik samt cykel- och gångmöjligheter.

Målvärde för aktivitetsindikatorer

Antal samarbetande organisationer från olika samhällssektorer: 40
Samarbetande organisationer

Uppskattad minskning av växthusgaser per år: 1702 Ton koldioxidekvivalenter

Antal projekt som tar fram strategier/ förstudier/ analyser/ planer med utgångspunkt i fyrstegsprincipen: 1 Projekt

Organisation och genomförande

Projektorganisation

Projektledare - Region Örebro län - utvecklingsledare för hållbart resande på den regionala utvecklingsförvaltningen. Projektledaren har det övergripande operativa ansvaret för projektet och för att leda mot målen. I rollen ingår att avgränsa, planera och organisera projektet, rapportera till finansiärer samt intern kommunikation inom projektet.

Aktivitetsledare - För varje aktivitet kommer det att utses en aktivitetsledare som är ansvarig för genomförande av just den aktiviteten. Aktivitetsledaren ansvarar för att genomföra respektive aktivitet samt att rapportera resultat och måluppfyllelse till projektledaren.

Projektkononom - Region Örebro län, ekonom på den regionala utvecklingsförvaltningen. Projektkonomen fungerar som ett stöd för projektledaren i ekonomiska frågor vad gäller projektets budget, prognos och uppföljning. Ekonomen ansvarar också för att deltagarna i projektet tidsredovisar på ett korrekt sätt.

Projektkommunikatör - Region Örebro län, kommunikatör på den regionala utvecklingsförvaltningen. Kommunikatören ansvarar för att ta fram och genomföra externa kommunikationsaktiviteter i projektet i syfte att nå projektets mål.

Styrgrupp - projektägaren och projektledaren samt representanter från de andra finansierande parterna. Styrgruppen kommer att bestå av 4-5 personer. En representant från vardera liten, medelstor och stor kommun samt övrig finansiär, ex länsstyrelsen. Styrgruppen har ansvar för att följa upp och besluta om projektets ramar, följa projektet och besluta om eventuella projektavsteg.

Projektgrupp - projektledaren, aktivitetsledarna, kommunikatören och ekonomen bildar en projektgrupp. I gruppen kommer aktiviteterna samordnas. Ansvar för att samordning sker ligger både på aktivitetsledarna och projektledaren, men ytterst på projektledaren.

Arbetsätt

Projektet ska drivas i enlighet med den projektmodell som finns på den regionala utvecklingsförvaltningen inom Region Örebro län, PIRÖ. Modellen ger stöd med beskrivna arbetssteg, ansvarsfördelning och mallar som behövs i projektet. Intern avstämning och uppföljning inom projektet kommer att läggas in som återkommande aktiviteter i projektplanen. Projektet kommer att fokusera mycket på lärande och att återknyta erfarenheter från genomförda aktiviteter till aktörerna i nätverket så att ett gemensamt lärande uppstår.

Vid projektets start kommer projektkommunikatören ta fram en kommunikationsplan. Vid varje aktivitet ska kommunikationen tydligt definiera vad målgrupperna ska uppmärksammas på (väcka intresse), veta (kunskap), känna (attityder), göra (beteende) samt vidmakthålla (fortsätta med sitt beteende efter kommunikationsinsatsen).

Region Örebro län arbetar fortlöpande av mångfalds-, jämlikhets- och jämställdhetsarbete. I alla beslut och projekt ska dessa perspektiv införlivas. Inom jämställdhetsarbetet finns till exempel en jämställdhetsstrategi som fastställer att Örebroregionen ska vara en region där alla, oavsett kön har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter genom hela livet. Som stöd i arbetet finns både en jämställdhetsstrategi och en kollektivtrafikstrategi med mycket god kunskaper, anställda inom Region Örebro län, som projektet kommer att ta hjälp av vad gäller arbetet med de horisontella kriterierna.

I starten av projektet kommer en plan tas fram för hur arbetet med de horisontella kriterierna ska genomsyra projektet. Genom att ta fram en plan ska det säkras upp att dessa perspektiv finns med i uppbyggnad av projekt, genomförande samt vid resultatspridning. I denna plan kommer det att till exempel ingå en workshop för projektdeltagare för att öka kunskapen om ämnet, tydliga riktlinjer för kommunikationsarbetet samt rutiner för uppföljning och lärande. Det finns en del resurser att tillgå i arbetet till exempel Region Örebro läns Spelar Roll - guide till jämställdhetsarbete, materialet Shysst - guide till jämställd kommunikation framtaget av Region Värmland samt Bilder som förändrar världen från Gävle kommun. Planen ska även ta hänsyn till erfarenheter kring arbete med horisontella kriterier andra pågående projekt inom Region Örebro län. I planen ingår även att sätta mål för de horisontella kriteriernas genomförande.

Nedan ges några exempel:

- Allt informationsmaterial ska ha ett lättläst och inkluderande språk och ska återspegla samhället avseende kön, etnisk ursprung, funktionshinder och ålder.
- Alla workshops och möten ska vara tillgängliga och inkluderande. Vidare ska workshops och möten förläggas geografiskt och tidsmässigt så att det är möjligt för deltagarna att resa till dem med kollektivtrafik vilket ger en mindre miljöbelastning än resor med bil.
- Arbetsgrupper inom projektet ska bemannas jämställt och jämlikt för att få så stor representation som möjligt. Möten ska organiseras så att alla kommer till tals.